

10 GLOBALA FAKTA OM LÄSFÖRMÅGA

LUKUKESKUS
LÄSCENTRUM

1. Det finns ungefär 800 miljoner vuxna som inte kan läsa i världen¹

Av världens befolkning på 800 miljoner (> 15 åringar) är ca 16 % analfabeter.

98 % av världens analfabeter lever i u-länder, många av dem är fattiga och skadade av krig. Där läskunskapen bäst behövas, saknas den ofta. 64 % av världens analfabeter är kvinnor.

I elva länder är mer än 50 % av de vuxna analfabeter: I Afghanistan, Benin, Burkina Faso, Centralafrika, Tschad, Elfenbenskusten, Etiopien, Guinea, Liberia, Mali och Niger.

Största andelen analfabeter finns i Indien. I Indien bor det sammanlagt 286 miljoner vuxna som inte kan läsa.

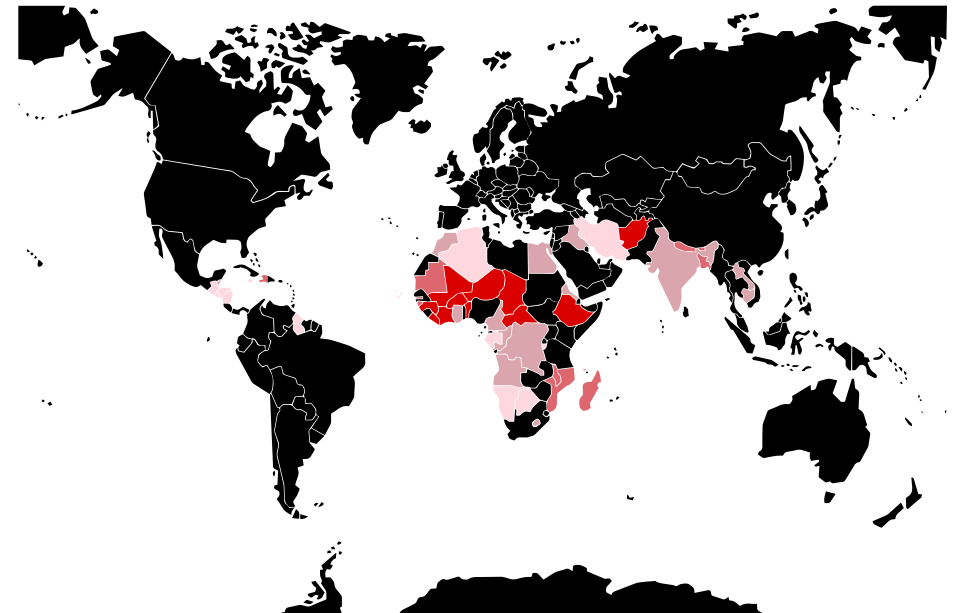
KÖNSFÖRDELNINGEN BLAND VUXNA ANALFABETER

ANDELEN ANALFABETER STÖRST I INDIEN

ANDELEN LÄSKUNNIGA I OLIKA LÄNDER

2. 59 miljoner barn går inte i skola

Av 6–11-åriga barn går 59 miljoner inte i skola i dag. Det är 9 % av befolkningen i skolåldern.

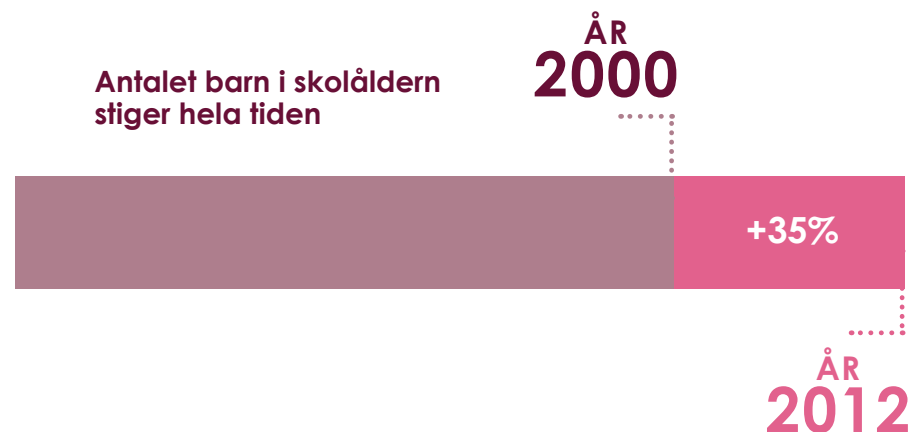
Nästan hälften, 43 %, kommer sannolikt aldrig att få gå i skola. Av de här barnen bor hälften, ca 30 miljoner, söder om Sahara i Afrika.

Trots att andelen som går i skola hela tiden stiger i Afrika, ökar antalet barn i skolåldern. År 2000 gick det 135 barn på 100 skolelever.

I många länder klarar skolväsendet inte av att svara på det här behovet. Det finns många klassrum där mer än 50 elever studerar samtidigt.

Av skolorna saknar 22 % el. Under hälften har tillgång till rent vatten.¹

ANTALET BARN I SKOLÅLDERN I AFRIKA

ELEVANTALET I SKOLKLASSERNA

¹ http://www.uis.unesco.org/_LAYOUTS/UNESCO/no-girl-left-behind/#lastmile-3

3. Läsförmåga är en mänsklig rättighet

I FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna nämns rätten till utbildning. Enligt den 26:e artikeln ska undervisningen sträva till att utveckla människans personlighet till sin fulla potential samt respektera och stärka grundrättigheterna och -friheten. Den bör arbeta för empati, fördomsfrihet och vänskap över nations-, religions- och rasgränserna. Unescos mål är att lägga läskunskapen till de mänskliga rättigheterna.

Läs- och skrivkunskapen utvecklar individens omdömesförmåga, kritiskt tänkande och empati. Läsförmågan hjälper oss att uppfatta sambandet mellan olika fenomen och helheter. Läs- och skrivförmågan är en central del av den personliga välfärden.¹

Läsförmågan är grunden för de färdigheter som den allt snabbare förändringen i världen kräver av sina medborgare. Man bör se läskunskapen som en grundrättighet och basfärdighet, som underlättar livet och vardagen för individer, familjer, samfund och stater.²

Utbildning och läsförmåga kan inte ses som ett avskilt fenomen: dessa hänger tätt samman med barns hälsa, jämlikheten mellan könen, de mänskliga rättigheterna för barn och minoriteter, fred och tillgången till arbete.³

1 http://www.eli-net.eu/fileadmin/ELINET/Redaktion/user_upload/LITERACY_SUMMARY_WEB_FI.pdf
 2 <https://europa.eu/eyd2015/fi/eu-european-parliament/posts/access-quality-education-essential-development>
 3 <https://europa.eu/eyd2015/fi/eu-european-parliament/posts/access-quality-education-essential-development>

LÄS- OCH SKRIVKONSTENS FÖLJDER

& LÄSFÖRMÅGAN & SKRIVFÖRMÅGAN

Utvecklar
omdömes-
förmågan...

kritiskt
tänkande...

förmågan att
uppfatta
samband...

och empati.

4. Läsförmågan förebygger fattigdom och är en byggsten i fredsarbetet

Den globala fattigdomen kunde minska med 12 % om alla barn från länder med låg inkomstnivå kunde läsa.

Mödrarnas utbildning kan minska hungersnöden i utvecklingsländerna med 26 %, detta skulle beröra 12 miljoner barn.

Det är inte bara så att utbildade vuxna lättare får arbete, tack vare att de kan läsa blir arbetsförhållandena tryggare och bättre. Utbildningen är en garanti för ansvar och stabilitet för samhällen.

Läskunskapen förbättrar påverkningsmöjligheterna och möjligheterna att delta i samhällslivet och befrämjar demokrati. Medborgare med utbildning röstar mer sannolikt för demokrati och stöder tolerans.¹

Med utbildning och läskunskap kan man förbättra jämlikheten för etniska minoriteter. Program som befrämjar läskunskapen hjälper vid återuppbyggnadsarbetet efter konflikter när samhällen återhämtar sig efter krig.²

HUR LÄSKUNSKAPEN PÅVERKAR FATTIGDOM

Om barnen i länder med låg inkomstnivå gått i skola

EFFEKTEN AV MÖDRARS UTBILDNING

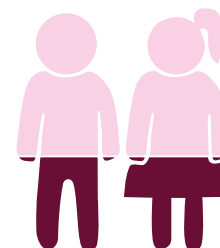

Om mammorna i länder med låg utbildningsnivå hade utbildning

SLAPP HUNGERSNÖD

HUR DET GEOPOLITISKA LÄGET PÅVERKAR LÄSFÖRMÅGAN

42%

av barnen som bor i fattiga och krigförande länder går inte i skola

1 <https://europa.eu/eyd2015/fi/eu-european-parliament/posts/access-quality-education-essential-development>

2 http://www.unesco.org/education/GMR2006/full/chapt5_eng.pdf

5. Att utbilda flickor räddar miljontals barn

Flickors utbildning återbetalas mångfalt till familjer och samhällen i framtiden. Trots det visar statistiken att det går 117 utbildade flickor på 100 utbildade pojkar.

Utbildade flickor gifter sig sannolikt senare än de som inte har någon utbildning alls. Med utbildning kan man undvika upp till 64 % av barnäktenskapen. Flickor som är utbildade föder färre barn. Barn till utbildade mammor klarar sig bättre, de får bättre föda och vård.

Man har uppskattat att 2,1 miljoner barn under fem år överlevde mellan åren 1990 och 2009 för att man satsat mer än tidigare på flickors utbildning. Om alla kvinnor hade tillgång till utbildning skulle barndödligheten sjunka med upp till 49 %, vilket innebär 3 miljoner barn på årsnivå.¹

Kvinnor som är utbildade är bättre integrerade i samhället, de har större möjligheter att påverka både inom familjen och i samhället.²

Frågan har också en ekonomisk aspekt, flickors utbildning förbättrar produktiviteten och den ekonomiska tillväxten. Man har uppskattat att en del länder förlorar upp till en miljard dollar för att man inte i tillräckligt hög grad stöder flickors skolgång.

FLICKORS SKOLGÅNG INVERKAR PÅ BARNÄKTENSKAPEN

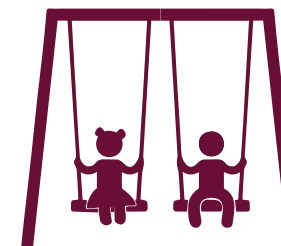
64%
AV BARNÄKTENSKAPEN
KUNDE UNDVIKAS

FLICKORS UTBILDNING PÅVERKAR BARNDÖDLIGHETEN

2,1 MILJONER BARN

under 5 år överlevde mellan åren
1990 och 2009 för att flickor fick gå
i skola

FLICKORS SKOLGÅNG I AFRIKA

28 000 000

flickor i skolåldern
får aldrig gå i skolan i Afrika

1 <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002231/223115E.pdf>

2 <http://data.unicef.org/education/overview.html>

6. Läsförmågan är en förutsättning för kulturell mångfald

Läsförmågan har vidsträckta kulturella återverkningar. Program för att förbättra vuxnas läsförmåga har förbättrat öppenheten och mångfalden i samhällen och samfund.

Läsförmågan är en port till litteraturen, självständigt lärande och till att fördjupa eget tänkande. Med hjälp av läsförmågan kan man stärka den sociala identiteten, förstärka samfund och den vägen förbättra jämställdheten i samhället.

Unesco har satt upp förbättrad läskunskap som ett av sina mål för att den vägen öka människors möjligheter att bekanta sig med historien och hur den kan tolkas. En annan eftersträvarsvärd grundprincip är att förbättra människors möjligheter att få utbildning på sitt eget modersmål. Att kunna läsa på sitt modersmål inverkar gynnsamt på språkutvecklingen i små språkområden, och så att språken hålls livskraftiga. Litteraturen den muntliga traditionen går i arv från äldre generationer till de yngre. Effekterna av läskunskap och utbildning syns ofta först med tiden, och det är svårt att göra en utvärdering genast.¹

LÄSFÖRMÅGAN OCH KULTUREN

LÄSKUNSKAP ÄR KULTURENS BAS

7. 250 miljoner barn lär sig inte läsa

Av de barn som går i skola uppskattar man att ca 250 miljoner har av svåra läshinder. Största delen av dessa uppnår inte grundläggande läsförmåga. I många länder får barnen gå i skola, men det här garanterar inte inläring. Ett barn som inte lär sig läsa, blir ohjälpligt efter i alla läsämnen. Det kan leda till att skolgången avbryts i förtid.

Skillnaderna mellan flickors och pojkars läsfärdighet håller på att jämnas ut. Trots detta tillägnar sig ca 70 % av flickorna i Sahara en grundläggande läsfärdighet.¹

LÄSFÖRMÅGANS BETYDELSE FÖR INLÄRNINGEN

250 MILJONER

barn går i skola,
men lär sig inte läsa

Största delen av dem uppnår inte
grundläggande läsförmåga

¹ <http://www.globalpartnership.org/focus-areas/early-grade-reading>

8. Läsvårigheter är inte ett problem enbart i utvecklingsländer

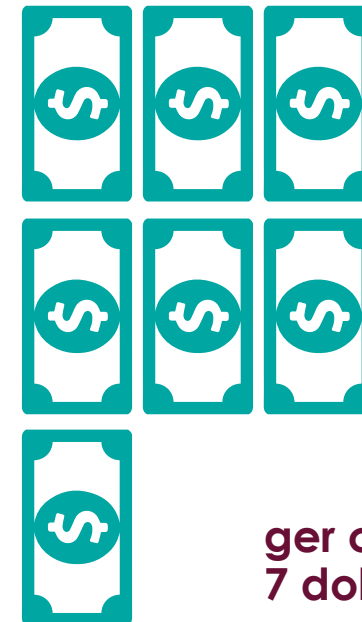
Läsvårigheter är inte ett problem enbart i utvecklingsländer. En tredjedel av de vuxna i Förenta staterna, ca 63 miljoner, klarar inte av att läsa vanlig tidningstext. Utöver dessa har uppskattningsvis 44 miljoner svårt att läsa ens på grundläggande nivå, som till exempel etiketter på livsmedelsförpackningar eller barnböcker.

Enligt beräkning kostar läsvårigheter mer än 200 miljarder dollar i sänkt produktivitet per år i USA. Antalet analfabeter ökar med 2,2 miljoner per år i USA, 44 000 per vecka.¹

I USA har man räknat ut att varje dollar som används till läsförmågan ger ca 7 dollar tillbaka.²

LÄSFÖRMÅGANS EFFEKT PÅ NATIONALEKONOMIN I USA

En dollar
använd på
läsförmåga...

ger ca
7 dollar

¹ <http://literacy.kent.edu/Oasis/Workshops/facts/answers.html>

² <http://www.literacypartners.org/literacy-in-america/literacy-facts>

9. Världen är svårtydd för en femtedel av europeerna

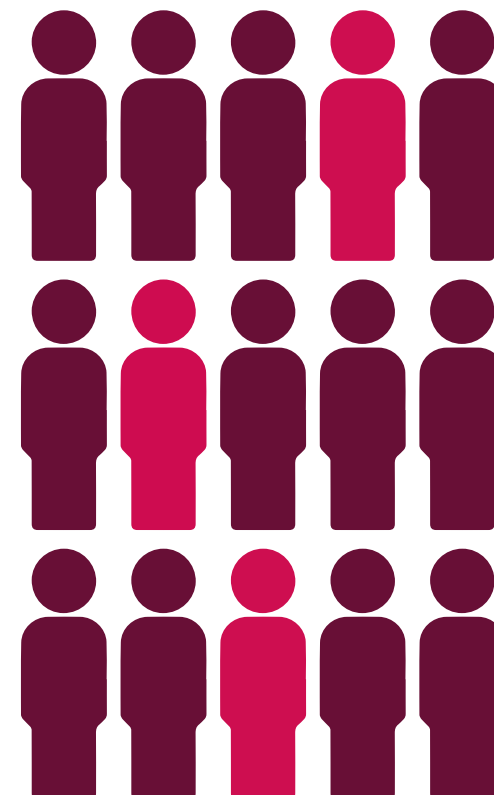
Ungefär en femtedel av den vuxna befolkningen och medborgare över 15 år saknar tillräcklig läsförmåga för att kunna verka som fullvärdiga samhällsmedborgare i Europa. I dagens Europa är tillräcklig läs- och skrivkunskap något som krävs av medborgare i alla åldrar. Förändringarna i arbetslivet, ekonomin och i samhället i stort ökar ytterligare behovet av läskompetens.

Det är ekonomiskt motiverat att förbättra läsförmågan för alla åldersgrupper eftersom det gynnar både individen och samhället till ett värde av många miljarder euro på lång sikt. För den framtida ekonomiska tillväxten i EU och för medborgarnas välbefinnande skulle det vara livsviktigt att förbättra läs- och skrivförmågan. Utöver de materiella fördelarna ska man inte glömma att konsten att läsa och skriva är mänsklighetens kärna. Också om gott självförtroende inte är så mycket värt i reda pengar, så ökar det aptiten på karriär och öppnar den vägen för ekonomisk och samhällelig framgång.¹

ELINET (European Literacy Policy Network) är ett europeiskt samarbetsorgan för institutioner som arbetar för läs- och skrivförmågan. Nätverket grundades i april 2014 och det har fått ett bidrag på 3 miljoner euro av Europeiska kommissionen för att förverkliga sitt två-åriga program. ELINET har 79 medlemsorganisationer från 28 olika länder.

LÄSFÖRMÅGAN I EUROPA

Var femte europé har lässvårigheter

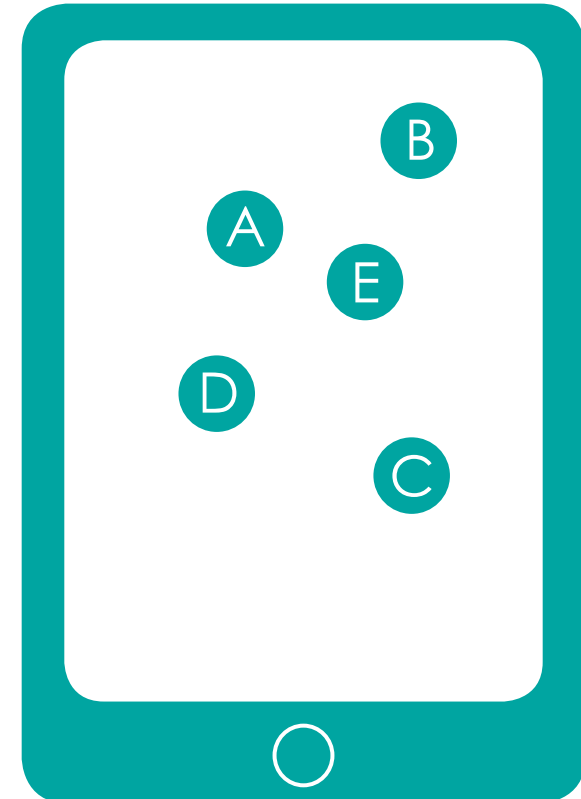
¹ http://www.eli-net.eu/fileadmin/ELINET/Redaktion/user_upload/LITERACY_SUMMARY_WEB_FI.pdf

10. Det finländska Spel-Ett lär världens barn att läsa

Spel-Ett (Ekapeli, GraphoGame), som utarbetats i Finland är ett undervisningsspel som kan spelas på dator och mobilapplikation. Spelet tränar upp läsningens grunder. Spel-Ett finns i många versioner. Professorn i neuropsykologi Heikki Lyytinen har i samarbete med Jyväskylä universitet och Niilo Mäki-Institutet utvecklat spelet.

Spelnätverket GraphoGame verkar nu i tiotals länder, och spetsforskare på området på universiteten i bland annat Cambridge, Stanford, Zürich och Yale stöder det.

Unesco-professorns strävan är att så många som möjligt av de hundratals miljoner barn som inte kan läsa skulle lära sig det med hjälp av GraphoGame.¹

Lukukeskus- Läscentrum är en riksomfattande organisation som arbetar för läsning.

Läscentrum ökar medvetenheten om läsförmågens och läsningens betydelse, föreningen påverkar beslutsfattare och verkar som sakkunniga för bland annat medier.

Läscentrum förmedlar forskningsresultat, man har bland annat sammanställt Pisa- och Pirlsresultat till ett paket, 10 + 1 fakta om läsning. Paketet kan laddas ner på adressen http://www.lukukeskus.fi/wp-content/uploads//2015/03/10-FAKTAA2015_ruo.pdfwww.

Inom ramen för projektet Suomen uusi lukutaito 2017 undersöker man hur man med hjälp av elektroniska läsdiplom kan stimulera läslusten.

Läscentrum är medlem i det europeiska nätverket ELINET. ELINET består av 79 aktörer från 28 länder.

Läscentrum arbetar också för att stimulera till läsning bland barn och unga. Läscentrum förmedlar ca 1000 författarpresentationer till skolor och bibliotek per år. Läscentrum publicerar tre litteraturtidningar, Vinski för barn, Lukufillis för ungdomar samt nättidningen Kiilto-mato-Lysmasken.

10 GLOBALA FAKTA OM LÄSFÖRMÅGA

10 globala fakta om läsförmåga är ett fakta-paket Läscentrum sammanställt om lässituationen i världen år 2015. Faktapaketet riktar sig till alla som är intresserade av hur läget kring läsförmågan ser ut.

År 2015 är ett av temata för Näsdageninsamlingen läskunnighet, för att hedra Bokens år. Med Näsdageninsamlingen samlar man in medel för att hjälpa barn till ett människovärdigt liv, bland annat så att de kan gå i skola och lära sig läsa.

Redan genom att delta med 10 euro till Näsdagen kan organisationer hjälpa barn i utvecklingsländer att lära sig läsa.

Mera info: nenäpäivä.fi

LUKUKESKUS
LÄSCENTRUM

Mera info:

Läscentrum

Informatör Emmi Jäkkö

tfn 050 563 8998

emmi.jakko@gmail.com

Grafisk planering

Mirkka Hautamäki